

Medlemsblad för Svensk-Lettiska Föreningen

Nr 3 (24) 2001, september

Ordförande: Torgny Wiktorsson, tel 08-782 92 19, 070-481 91 04, e-post: torgny.wiktorsson@tco.se

Redaktion: Rune Bengtsson, Bäckgårdsvägen 39 I, 143 41 VÅRBY

tel 08/740 42 53, 782 26 37, e-post: rune.bengtsson@prv.se

Postgiro: 94 86 93-7

Bäste medlem

När nu sommaren så sakta övergår i höst kan vi blicka tillbaka på ett antal månader som har varit innehållsrika, dels för Lettland, dels för delar av styrelsen för Svensk-lettiska föreningen.

Utställningen "Tre kronor – tre stjärnor" invigdes fredagen den 17 augusti av kung Carl XVI Gustaf och president Vaira Vīķe-Freiberga. Utställningen visas i Arsenalen, nära Riga slott fram till den 3 december i år. Nästa vår kommer den att visas på Armémuseum i Stockholm. Vår förening är representerad bland utställningsföremålen genom en klippbok om Svensk-lettiska föreningen i Malmö-Lund från 1939 som vi lånat ut. Vid invigningen och den efterföljande mottagningen på Sveriges ambassad deltog Rune och Kerstin från styrelsen. Vi hade tillfälle att möta många människor som på olika sätt upprätthåller svensk-lettiska förbindelser. Vi passade på att göra vår förening känd genom att dela ut vår medlemsnål, bl. a. till författaren mm. Knuts Skujenicks, Sveriges ambassadör Thomas Bertelman med maka samt försvarsattaché Joakim Collin.

I svensk press kunde man läsa recensioner av utställningen dagarna efter invigningen. I Svenska dagbladet skrev Max Wahlund under rubriken "Riga jubilerar och minns den svenska stormaktstiden" bl. a. *Fokuseringen på Sverige är något som inte uppskattas överallt. (...) hävdar att den tyska regeringen sett med visst missnöje på att det är Sverige som är hedersgästen vid Rigas fest. Vidare skriver han Avslutningsvis måste tyvärr konstateras att utställningen, trots allt det noggranna arbete som lagts ner på den, inte är särskilt spännande. Upplysande, oerhört, men spännande, icke.* Han går dock inte in på

---

vad denna spänning skulle kunna bestå av. Själv tycker jag nog att historien *per se* är spännande nog. I Aftonbladet skrev John Peter Nilsson under rubriken "Gullig historieleksion" bl. a. *Det är lärorikt, välgjort och ibland överraskande. I synnerhet med tanke på hur lite gemensamt det finns mellan Sverige och Lettland under modern tid* (Vad har han för belägg för det påståendet, red. anm.). Att artikeln är kryddad med en del sakfel, t. ex. att det bor fler ryssar än letter i Lettland, visar väl med önskvärd tydlighet att ett av föreningen ändamål, nämligen att sprida kunskap om Lettland i Sverige, ännu inte är fullbordat.

När vi ändå var i Riga för invigningen av utställningen, passade vi även på att delta i firandet av Rigas 800-årsjubileum. Det sägs att bortåt 1.5 miljoner människor deltog i firandet. Hela Gamla staden var upplåten för sång, dans, mat, kläder, teater, styrkeuppvisning och mycket annat. Festens höjdpunkt var fyrverkeriet på lördagskvällen. Nära en halvtimme höll det på och ackompanjerades av ett nyskrivet symfoniskt verk. Vi hade tur och kunde se fyrverkeriet från TV-husets tak på 21 våningen.

Rune Bengtsson

Lettlandsaktiva i Skelleftehamn

Föreningen har fått ett brev från föreningen Help to life i Skelleftehamn. Vice ordföranden, Reidar Lindström, beskriver deras verksamhet som består i att på olika sätt hjälpa och stödja den lilla kommunen Stelpe i Bauskaregionen söder om Riga. Sedan 1995 har man fraktat 49 hjälpsändningar dit. Man har ca 50 medlemmar, varav 12 med lastbilskörkort(!). Föreningsmedlemmar ställer även upp och tar sommarbarn från Lettland.

Riga International Marathon

Som utsänd representant för Stockholm Marathon besökte jag Riga Marathon den 26 maj. Tävlningen genomfördes för 11:e gången, och erbjöd ett flertal olika möjligheter till deltagande: Att springa hel maraton (42,195 km), halvmarathon eller ett motionslopp på 6,5 km. Dessutom kunde man genomföra alla distanserna på cykel eller rullskridskor. Totalt deltog uppskattningsvis 1500 personer, varav c:a 100 sprang hela maratondistansen. Det internationella deltagandet var blygsamt, några ester och litauer och någon enstaka finsk deltagare fanns på startlinjen. Jag hade en träff med arrangörerna och vi diskuterade likheter och skillnader mellan våra arrangemang. Maratonlöpning som idrott är inte lika populärt i Lettland som i Estland och Litauen, och någon bra förklaring till detta kunde vi inte komma på. En följd är dock att man behöver erbjuda en mängd olika former för deltagande, för att få ihop så många tävlande så att arrangemanget blir intressant för sponsorer. Sponsorjakten är en tidskrävande uppgift som inte alltid ger så rikt utbyte. Ett problem som Riga delar med Stockholm är hur man skall lägga banan för att polisen ska ge tillstånd till arrangemanget. Polisen tycker inte om alltför stora störningar i trafiken. Därför hade man i år fått flytta banan från centrala Riga till förorterna på andra sidan av Daugava, vilket i sin tur innebar mindre publik längs banan. Marknadsföring är ett område som Riga behöver utveckla. I år finns man med i evenemangskalendariet för Riga 800 år (dock utan länk till vidare information), men annars är det trögt att få publicitet. I Sverige är det självklart att turistbyråerna har information om arrangemang av typen motionslopp, 5-dagarsorienteringen, Vasaloppet osv. Så är det inte i Lettland, eftersom turistinformationen där bara vill informera om "kulturevenemang". Att annonsera i tidningar når inte alls lika hög andel av befolkningen som i Sverige. Via friidrottsklubbarna når man bara mycket aktiva idrottare, men svårt att nå ut till potentiella motionärer och därmed få ett större intresse för maratonlöpning i landet. Stockholm Marathon avser att fortsätta hålla kontakt med våra kollegor i Riga för att se om vår kunskap kan ge arrangemanget den puff som de ambitiösa arrangörerna vore väl värda. Den som vill läsa om Riga Marathon på nätet kan titta på Lettlands friidrottsförbunds hemsida: <http://www.lat-athletics.lv/eng/index.html>

Kerstin Aronsson

Ordföranden har ordet

Föreningen söker ha ett gott samarbete med Lettlands ambassad i Stockholm. Sista veckorna i augusti har inneburit att Jānis Dripe gjort sitt som Stockholmsambassadör. Vi har vederbörligen avtackat honom. Styrelsen höll möte på ambassaden den 22 augusti där Dripe sammanfattade sina fem år i Stockholm. Jag själv var som föreningens ordförande med på den officiella avtackningen och överlämnade en symbolisk gåva.

Nu har arbetet inletts med att skapa ett gott förhållande mellan föreningen och den nye ambassadören, Artis Bertulis. Jag har haft ett första möte med honom och den träffen lovade gott för framtiden.

Slutet av augusti har också inneburit en mängd olika 10-årsjubiléer i den baltiska länderna. Vad man firar eller minns beror väl närmast på egna erfarenheter av det händelserika året 1991. På Norrmalmstorg hölls den 27 augusti ett måndagsmöte för att minna om dessa möten för 10 år sedan. Nu talade, förutom de fyra initiativtagarna till mötena den gången, även den litauiske frontfiguren för självständighetssträvandena, Vytautas Landsbergis. Han talade samma dag även på Utrikespolitiska institutet och då var temat det nyss nämnda, dvs att man kan fira respektive minnas så mycket olika från året 1991.

Söndagen den 28 oktober klockan 15.00 håller Evangeliska Brödräfsamlingen en Lettlandsdag i sina lokaler på Sibyllegatan 13 i Stockholm. Alla är hjärtligt välkomna.

Torgny Wiktorsson

Resebrev från Lettgallen

Jag vill gärna berätta lite om ett riktigt äventyr som jag varit om under semestern. Jag tog under våren initiativ till ett ungdomsutbyte mellan medlemmar i Centerpartiets Ungdomsförbund från Östergötland och Kalmar län och ungdomar från Latvian consumers Protection (deras klubb i Rezekne) och NGO-centrat i Rezekne. Orsaken till att vi hamnat där är att jag mötte ett antal av deras medlemmar genom LZS Latvian Farmers Union som jag också arbetat mot i ett partiprojekt genom Centerpartiet. Vi har kunnat genomföra vårt ungdomsprojekt genom att både vi och vår motpart i Lettland fått medel genom EU:s ungdomsprogram. Vår idé var att lära mer om den kommunala demokratin och utvecklingsfrågor i östra Lettland.

Vårt utbyte skedde mellan den 22 - 31 juli. Vår svenska grupp anträdde resan med buss via färjan Stockholm - Tallinn. Vår färd fortsatte via Tartu från nordväst till sydost genom Estland. På måndagskvällen anlände vi till Rezekne efter en tidsödande bussfärd. Vår fasta punkt i Rezekne tillsammans med våra blivande vänner var ett studentboende på vidusskola nr 2 (tror jag det hette). Dag två fick vi en orientering om staden Rezekne och dess styre. Därefter var det meningen att vi på morgonen dag tre skulle bege oss per buss till kommunen Makonkalns och dess kommunordförande Stanislavs Sketers. Tyvärr hade påfrestningarna blivit för stora för vår fina välutrustade svenska buss så på en av huvudgatorna i Rezekne gick drivningen sönder. Då började vårt riktiga äventyr. Vi fick ringa och beställa en lokal buss för vidare färd. Till vår hjälp kom Rezeknes så kallade katafalkvagn för 18 personer och en eller möjligen två likkistor och vi var ju sammanlagt 35 personer. Efter mycket skoj och glam och skratt lyckades vi i alla fall klämma in oss den bussen. Oj vad det sjöngs svenska och lettiska sånger på färden. Tyvärr stannade chauffören efter tre mil, då vi bara var halvvägs mot vårt mål, och sa att han inte hade tid med oss mer fastän vi fått löfte om skjuts ända till Makonkalns. Han skulle köra begravningsskjuts. Vi ringde igen till bussbolaget men de kunde inget göra så de och för övrigt tyckte de att de varit till god hjälp redan då vi ju faktiskt kommit nästan halvvägs mot vårt mål. Efter diverse telefonsamtal (dessa fantastiska mobiltelefoner) kom vår blivande värd oss till hjälp genom att han skickade Makonkalns skolbuss och själv kom i sin personbil. Det blev en härlig eftermiddag och kväll i Makonkalns med både informationer om kommunen och jämförelser med våra egna, liksom bastu- och

---

sjöbad. Resten av veckan gick i samma tecken med besök i Kaunatas pagast liksom i Viljani. Där vi för övrigt gjorde ett större grupparbete lettiska och svenska ungdomar tillsammans om ungdomars syn på lettisk framtid. Det här var på uppdrag av LZS som just nu jobbar med ett nytt partiprogram. En eftermiddag besökte vi Aglona vilket var en mäktig upplevelse. Höjdpunkten för mig var när vi en ljummen sommarnatt, tillsammans med enligt uppgift mellan 50 - 60 tusen personer varav 12 000 sångare, fick delta i finalen på sång och dansfestivalen i Mezaparks i Riga. Vad beträffar vår svenska buss så bärgades den till Riga av en firma som ville ha 11000 svenska kronor för besväret på plats (dubbla priset mot om i Sverige). När de kommit till Riga ringde till åkeriet och sa att de ville ha 20 000 istället. Efter diverse konakter via ambassader m m lyckades bussbolaget till slut efter två veckor i alla fall få loss bussen för reparation. Vi kände det som rena maffiametoderna. Ja , det var ett riktigt äventyr vi varit med om - det tyckte alla när vi i lånad buss återvände mot Paldiski för vidare transport med färja till Sverige.

Göran Gunnarsson

Lettiskt blås till Vällingby

Den 23-27 september kommer Pociema skolans blåsorkester bestående av ca 40 barn i åldrarna 8-15 år besöka sin vänskola, Björnbodaskolan i Vällingby. Det kommer arrangeras spelningar för blåsorkestern och därutöver möjligheter för eleverna på de bägge skolorna att lära känna varandra. Många barn brevväxlar, på engelska, men att träffas är dock något helt annat. Barnen kommer inkvarteras två och två hos värdfamiljer. Så skedde vid ett tidigare tillfälle och det skapade mycket fina kontakter. De bägge skolorna har samarbetat under ca 5 år, besök hos varandra är pricken över i i samarbetet. Planering pågår nu för fullt att arrangera spelningar, arrangera aktiviteter etc.

Atis Lukins

Svensk vikingabåt längs Daugava

Vikingabåtsföreningen Aifur består av tio personer som också är delägare i Aifur, en nio meters rodd- och segelsnipa, byggd 1992-1993 efter förebilder från vikingatida båtar som påträffats vid arkeologiska undersökningar i Östersjöområdet. 1994 och 1996 har man färdats med båten längs gamla vikingaleder i Ryssland och sommaren 2000 deltog man i seglingar vid Kanadas kust i samband med 1000-årsjubileet av Leif Erikssons färd. Sommaren 2001 var det dags för en färd längs Daugava. Den 14 juni sjösattes båten i Polotsk i Vitryssland för en 700 km lång färd till Riga, dit man anlände den 14 juli. Under hela resan hade uppmärksamheten och gästfriheten varit stor, besättningen hade inbjudits till fester och besök längs färdvägen och lokalbefolkningen hade överallt kommit med erbjudanden om både måltider och övernattnig. "Det var knappt så vi hann med rodden för alla evenemang", sa en besättningsmedlem. Bevakningen i massmedia var också stor, ett trettiotal artiklar i tidningarna under de två veckor färden gick genom Lettland. Väl framme i Riga fick man lägga till i kanalen vid Bastejkalns, möttes av bl a Sveriges ambassad och stadsdirektören i Riga och inbjöds till presskonferens, med en hord av journalister närvarande. Efter detta strandhugg, med utbyte av delar av besättningen, var det dags att sätta sig vid årorna igen för resten av färden hem till Sverige, via Estlands och Finlands skärgårdar. För den intresserade finns mer att läsa på <http://www.geocities.com/aifurship/>

Kerstin Aronsson

Medlemsmöte i november

Räkna med att föreningens höstmöte kommer att hållas under första hälften av november. Vi slipar på innehållet men återkommer längre fram i höst med detaljer. Styrelsen funderar även på en idé att anordna mer informella medlemsträffar lite oftare, exempelvis i samband med styrelsens möten. Även härom återkommer vi längre fram.

E-postadresser önskas

För att kunna göra snabba utskick om aktuella händelser, men även för att kunna skicka förfrågningar om bidrag till kommande nummer av detta medlemsblad, vill vi gärna ha in era e-postadresser. Vet du med dig att du inte meddelat din e-postadress till oss, går det bra att göra det till rune.bengtsson@prv.se.

Lettisk konst på Lidingö

Från Konstskolan i Saldus kommer Zigrida Buzoverova (keramiker), Gunta Kraulere (akvareller och målar på siden) samt rektorn, arkitekten Vesma Krumina med elevarbeten. Utställningen blir i Lidingö Stadshus med start söndagen den 23 september klockan 13.00 - 16.00 och fram till den 30 september. Alla hjärtligt välkomna önskar Lidingö-Saldus Vänortsförening.

Ilga Nilsson
